



REMISSVAR

Stockholm 2024-01-31

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

med kopia till:

kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss 2023-12-19 KN2023/04578

Remiss promemoria Förslag om nya energipolitiska mål

Om Ellevio

Med nära en miljon kunder är Ellevio ett av Sveriges största elnätsföretag. Tillsammans med våra kunder driver vi utvecklingen till ett fullt elektrifierat, hållbart samhälle. Våra elnät är ryggraden som kopplar ihop producenter och konsumenter av el, som möjliggör mer fossilfri elproduktion, elektrifiering av transporter och industri och som skapar förutsättningar för nya klimatsmarta tjänster för våra kunder.

Vi har cirka 750 anställda och sysselsätter ytterligare ett par tusen personer runt om i landet. Vi ägs av pensionsförvaltarna OMERS Infrastructure, Tredje AP-fonden, Folksam och AMF.

Inledning

Ellevio tackar för möjligheten att komma med synpunkter på energipolitiska målen. Vi har lämnat synpunkter och kommentarer till Energiföretagen Sverige ("Energiföretagen") och instämmer i Energiföretagens remissvar. Därutöver önskar vi belysa några frågor lite extra nedan.

Sammanfattande slutsatser

Inledning

Ellevio är positiva till regeringens förslag om ökad tydlighet avseende planerings- och leveranssäkerhetsmål för elsystemets utveckling. Det visar på förståelse för och ger en ökad tydlighet att politiken står bakom den expansiva fas elsystemet står inför.

Övergripande synpunkter

Vi anser att det är positivt med ett "siffersatt" planeringsmål till år 2045 och för att undvika att målet blir framtungt bör regeringen komplettera med etappmål. Tidiga etappmål blir mer av prognoser och långsiktiga mål mer av ett scenario. Det handlar om ett samhällsbygge och vår konkurrenskraft, där politiken måste visa på ledarskap.

Vi ställer oss även bakom ett leveranssäkerhetsmål som inte är ett tidsatt utan ett ”evigt” mål (att likna vid ett funktionskrav som utgör ett absolut krav).

Planeringsmål för elsystemet

Förslag: Planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och för att möjliggöra den gröna omställningen.

Bedömning: Regeringen ser för närvarande att Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045.

Kommentar:

Ellevio anser att det är positivt med ett ”siffersatt” planeringsmål till år 2045 men anser att ett effektmål hade varit mer ändamålsenligt än ett energimål exempelvis från dagens 26 000 MW till cirka 44 000 MW till 2045. Det skulle underlätta planeringen och styrningen för utvecklingen av elsystemet.

För att undvika att målet blir framtungt bör regeringen komplettera med etappmål. Tidiga etappmål blir mer av prognoser och långsiktiga mål mer av ett scenario.

Införande av etappmål skulle fungera väl med en utveckling av planeringen för elsystemet med DSO:ernas och Svenska kraftnäts nätutvecklingsplanerna med tio-årsperspektiv som uppdateras vartannat år från och med 2024. Med tanke på elsystemets roll i att möta klimatmålen bör energipolitiska målen harmoniseras med etappmålen för klimatmålen exempelvis år 2030 och 2040.

Ett siffersatt planeringsmål är inte endast en siffra för hur elsystemet bör utvecklas utan handlar om målen för ett samhällsbygge och vår konkurrenskraft där politiken måste visa på ledarskap. Även om det är viktigt att följa upp planeringsmålet måste målet vara långsiktigt och stabilt och inte omprövas för lättvindigt. Elsystemet är en möjliggörare och en förutsättning för omställningen och utvecklingen av näringslivet. Därför måste elsystemet gå före samhällets och kundernas planer för att möjliggöra näringslivets utveckling.

Planeringsmålet måste genomsyra de viktiga styrmedlen för elsystemet både utvecklingen av marknadsmodellen för att främja investeringar i ny elproduktion och även utgöra grund för utvecklingen av elnätsregleringen för att främja investeringar i elnäten. Det är då målen skapar ett värde och incitament för aktörerna som ska göra jobbet.

Vi är positiva till att Svenska kraftnät bör få ett förtydligt ansvar att samordna den långsiktiga planeringen av det nationella elsystemet. Vi anser att det är bra med en tydlig och nära samverkan med elsystemets övriga aktörer. Därför är det viktigt med det föreslagna Elförsörjningsrådet där bl.a. regionnätsföretagen och elproducenter bör ingå.

Vi förutsätter att styrmodellen för Elförsörjningsrådet bygger på de indikatorer som fastställs för att nå målen för leveranssäkerhet. För varje etapp av utvecklingen av elsystemet fram till 2045

Vi är även positiva till att Svenska kraftnät och elnätsbolagen har en tydlig roll i att planera och identifiera behoven för elsystemets utveckling via nätutvecklingsplaner tillsammans med regionernas och kommunernas planeringsansvar. Denna utveckling leder sannolikt till behov av nedbrutna mål på regional och kommunal nivå där förutom effekt- och energimål även mål för nätkapacitet är viktigt. Framtagning av de nedbrutna målen görs i nära samverkan med DSO:erna.

Leveranssäkerhetsmål för elsystemet

Förslag: Det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhälls-ekonomiskt effektivt. Omotiverade hinder i elsystemet ska undanröjas för att skapa förutsättningar för en effektiv marknad som främjar konkurrenskraftiga priser.

Bedömning: Svenska kraftnät bör få ett övergripande ansvar för uppföljningen av leveranssäkerhetsmålet och för att vidta eller föreslå nödvändiga åtgärder.

Kommentar:

Vi anser att det är bra att regeringen beskriver ett behov av ett leveranssäkerhetsmål som täcker in en bredd av förmågor (både energi- och effekttillräcklighet, överföringsförmåga, ö-drift, dödnätsstart, att driftsäkert kunna ansluta nya elanvändare samt möta försvarets behov av robusthet och planeringsförmåga) men vi kan sakna en konkretisering av målet och hur målet avvägs mellan behoven. Elförsörjningsrådet blir exempelvis viktigt för denna avvägning.

Leveranssäkerhetsmålet är till skillnad från planeringsmålet inte ett tidsatt mål utan är ett "evigt" mål (att likna vid ett funktionskrav som utgör ett absolut krav) för hur Sverige vill att elsystemets delar ska fungera och koordineras.

Leveranssäkerhetsmålet behöver därför knytas till krav på åtgärder på kort och lång sikt för exempelvis avvikelser mot de kommande kraven. Därför är det även viktigt att leveranssäkerhetsmålet och indikatorerna omsätts till tydliga processer för hur Svenska kraftnäts styrs och arbetar.

Sveriges elsystem behöver både expandera och bli robustare på såväl kort som på lång sikt. Frågan är hur det går att undvika att bygga ett alltför kostsamt system när så många olika förmågor och behov ska mötas samtidigt. Det blir viktigt att analysera vad som är samhällsekonomiskt effektivt ur elsystem- och helhetsperspektiv. Leveranssäkerhet bygger på en teknisk och ekonomisk bedömning där hundra procent leveranssäkerhet inte är en realistisk målsättning. Därför blir det viktigt att definiera vad ett samhällsekonomiskt system är med tanke på alla nya kollektiva nyttor som elsystemet ska utvecklas för.

Vi är positiva till att Svenska kraftnät bör få ett övergripande ansvar för att följa upp leveranssäkerhetsmålet och identifiera vilka åtgärder som krävs för att målet ska nås på kort och på lång sikt, men det är ytterst oklart hur omfattande myndighetens ansvar blir. Det kommer att vara viktigt att fastslå ansvaret då det riskerar att bli mycket omfattande för endast en aktör att bära. Det blir viktigt att se över att Svenska kraftnät inte utvecklar dubbla roller där TSO:n både utvecklar regelverk och utövar tillsyn (liknande utmaning för Energimarknadsinspektionen).

Vidare önskar vi framhålla att beskrivningen av ”DSO:ns ökande ansvar” är oklar när det gäller vad som åsyftas. Beskrivningen måste tydliggöras både avseende nya krav och att nya kostnader måste avspeglas i intäktsregleringen.

Energieffektiviseringsmål

Bedömning: Sveriges mål för energieffektivisering bör ses över i syfte att tydligare främja en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och ett effektivt utnyttjande av energisystemet som bidrar till den gröna omställningen.

Kommentar:

Ellevio ställer sig positiva till en översyn av dagens energieffektiviseringsmål för att säkerställa att målen inte står i konflikt med den expansion som elsystemet kräver för att möta industrins gröna omställning.

Det är även viktigt att ett reviderat energieffektiviseringsmål som både främjar effektivitet och expansion är förenligt med de två viktigaste styrmedlen staten har för att utveckla elsystemet: marknadsmodellen för att främja investeringar i elproduktion och intäktsregleringen för att främja investeringar i elnäten. Exempelvis är det viktigt att elnätsföretagen kan bygga ut elnäten på prognos utan att straffas av effektivitetsmålen krav i intäktsregleringen.

Konsekvenser

Finansiering av nya förmågor

Det är viktigt att nya förmågor i elsystemet såsom ökad beredskap och ökad total försvarsförmåga finansieras utanför befintlig modell (elpris eller tariff) då det är en kollektiv nytta för samhället som inte burits av elkunderna tidigare och väntas bli stor i förhållande till andra investeringar som ska genomföras inom ramen för omställningen och 300 TWh målet.

Avslutningsvis önskar vi framhålla vikten av att se över hur de nya förmågorna för elsystemet ska finansieras och av vem. Vi vill undvika att ytterligare kostnader läggs på ett redan belastat elnätskundkollektiv som redan bär elskatt, moms, majoriteten av Svenska kraftnäts kostnader för transmissionsnät och stödtjänster samt elnätsbolagens egna investeringar och kostnader.



Stockholm som ovan

Henrik Bergström

Chef Public Affairs Ellevio